

ලජ්ජිතිස්ස රජුගේ කැලැපිටිමුල්ල පුවරු ලිපිය

ගල්වැවේ විමලබන්ධු ගීති

හැඳින්වීම

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ දිවුලපිටිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ උතුරු අළුත්කුරු කෝරළයේ දුනගහ පත්තුවේ පිහිටි කැලැපිටිමුල්ල ග්‍රාමය ඓතිහාසික සම්බන්ධතාවයන් හෝ පුරාවස්තු හමුවන ග්‍රාමයක් නොවේ. එහි පිළිගත් සම්ප්‍රදායික පුරාස්ථානයක් ද නොවන අතර නූතනයේ බෙහෙවින් ජනාවාස වූ ග්‍රාමයකි. මේ ග්‍රාමය බෙහෙවින් සමතලා භූමි භාගයක පිහිටියේ ය. මේ ප්‍රදේශයේ ගුරු පස හා වැලි පස මුසු පොළොවක් දිස්වෙන අතර එහි පුරාවස්තු හමුවීමක් පිළිබඳව වාර්තා වී නොමැත. තව ද එහි කිසිදු ස්ථානයක පිහිටි ගල්තලාවක් ද නොවේ.

එහි මංගල අබේසිංහ මහතාගේ¹ නිවස පිහිටි ගෙවත්තේ ගල් පතුරක් ඇති බවත් එහි යම් අක්ෂරයන් සටහන් කර ඇති බවත් මා හට දනගන්නට ලැබිණ. සිය පියාණන් වාසය කළ

අවධියේ එනම් දැනට වර්ෂ 25 කට පමණ පෙර සිය ගෙවත්ත පිරිසිදු කරමින් පොල් වගාව සඳහා කාණු කැපූ අවධියක ගල් පතුරක් හමුවූ බවත්, එය පසෙකට දමූ බවත් ඉහත කී අක්ෂර සටහන්ව ඇත්තේ එහි බවත් මංගල අබේසිංහ මහතාගෙන් මා හට දැන ගැනීමට ලැබිණ. මේ සඳහා ඓතිහාසික කරුණු ගවේෂණයේ තත්පරවූ විශ්‍රාමලත් පාඨශාලාවාර්ය සී.පී. කාරියප්පෙරුම මහතා² විසින් ඒ සඳහා මා යොමු කළ අතර එය ශිලාලිපියක් නම් කියවා දිය හැකි බවට මා විශ්වාසය පළ කළේත් එකී ගල් පතුර පරීක්ෂා කිරීමට අවස්ථාව උදා විය. බැඳු බැල්මට සකස් නොකළ ගල්පතුරක් වන මෙහි එක් පසක් කැඩී ගිය ආකාරයක් පෙනේ.

එහෙත් පරීක්ෂා කර බැලීමේදී පැහැදිලි වූයේ පශ්චාත් බ්‍රාහ්මී යුගය හා පූර්ව බ්‍රාහ්මී යුගය අතර සංකලනාත්මක ලක්ෂණයන්ගෙන් යුත් අක්ෂර භාවිත කොට කළ ශිලාලේඛනයක් වශයෙන් එම ලිපිය හැඳින් ගත හැකි බව යි. ශිලාලිපි කැබැල්ලක් වශයෙන් දිස්වෙන මෙම ලිපිය කියවීමේදී පැහැදිලි වූයේ ලජ්ජිතිස්ස රජුගේ නියමයෙන් නිකුත් කළ වැදගත් ශිලාලේඛනයක් බවයි. දැනට ප්‍රකාශිතව ඇති ශිලාලේඛන අතරින් පැහැදිලිව ම ලජ්ජිතිස්ස රජුගේ ලේඛනයක් බව පැහැදිලිවීම නිසාත්, නූතනයේ බස්නාහිර පලාතෙන් මෙබඳු ඓතිහාසිකත්වයක් ඇති ලිපියක් ලැබීමත් නිසා මෙහි අගය තවත් වැඩි වේ.

මෙම ලිපියේ අරමුණ අප්‍රකාශිත මේ ශිලාලිපිය ප්‍රකාශයට පත් කිරීමත් මේ තුළින් හෙළිවන ඓතිහාසිකත්වය හෙළි කිරීමත් වේ.

ලිපියේ ස්වභාවය

දිගින් අඩි දෙකයි අඟල් තුනක් හා පළලින් අඩි එකයි අඟල් නමය හමාරක් ඇති මෙහි අක්ෂර පේලි හතක් (07) තිබේ. පැහැදිලි ජ්‍යාමිතික හැඩයක් නොගන්නා මෙම ගල් පතුරෙහි ස්වභාවය අනුව අක්ෂරයන් සටහන් කොට තිබේ. අක්ෂරයන් අඟල් 02 හමාර හා අඟල් 02 ප්‍රමාණයෙන් යුක්ත වන අතර ඇතැම් අක්ෂරයන් අඟල් 01 හමාර හා අඟල් භාගයක් තරම් කුඩා වන අවස්ථාවන් ද වේ. ලිපියේ පේලි පැහැදිලි සෘජු භාවයක් නොගන්නා අතර ඉතා කුඩා ඉඩකඩක් තුළ අක්ෂර විශාල ප්‍රමාණයක් සටහන් කිරීම නිසා පේළි අතර පරස්පරතාවයන් ප්‍රදර්ශනය වේ.

පුරාක්ෂර විද්‍යාවට අනුව ක්‍රිස්තු වර්ෂාරම්භයත් සමගම ඇතිවූ අක්ෂරයන් මත කෙටි තිරස් රේඛාවක් පැමිණීම මෙහි දර්ශනය වේ. මෙහි සඳහන් ලප්ඵකීස්ස රජුගේ බලය පැවති රාජ්‍ය කාලයට අනුව පැහැදිලිව ම ක්‍රි.පූ. දෙවන සියවස අග භාගය නියෝජනය කරන බැවින් ක්‍රිස්තු වර්ෂාරම්භයත් සමගම මෙකී ලක්ෂණයන් ඇතිවූයේයැ යි මෙතෙක් පැවති මතය ද බිඳ වැටේ. මේ නිසා මේ ලිපිය විවිධ වශයෙන් වැදගත්කමක් උසුලන බව පෙනේ.

අක්ෂරයන් පැහැදිලි නැති තැන් ඇත්තේ නමුදු සමස්තයක් වශයෙන් ලිපිය පැහැදිලි ය. සම්පූර්ණය.

ලිපියේ පෙළ

- 01 තිබවිටි (වෙ)හෙරි නියත
- 02 තිබ නග මදහ කරිස
- 03 ලජයමගුමහරතලි (ෙ)දපති බු
- 04 කු සගයකය ලවතල ජින මහ
- 05 රජෙ මවෙරගම පරිබජ්(අ)හි
- 06 ලජ්තිස මහරජෙ වතරි ප
- 07 වයෙහි නයවය දිනි

ලිපියේ අර්ථය

තිබවිටිටි (තම්මිට) විහාරයට අයත් ථූපයට නාගමදගෙන් කරිසයක් (දෙන ලදි). රජතුමාට අයත් මංගල මහරත නම් ඇලේ උබය බද්ද හෙවත් බදු දෙක හික්ෂු සංඝයාට සාංඝික කර දෙන ලදි. ලවතල නම් ස්ථානය ජයග්‍රහණය කළ මහරජතුමා මවෙරගම පරිභෝජනය පිණිස (දෙන ලදි). (මෙකී පරිත්‍යාගයන්) ලප්ඵකීස්ස මහරජතුමා විසින් සිව්පසය පිණිස නියමකොට දෙන ලදි.

විස්තර

මෙහි සඳහන් ස්ථාන ආදිය බොහෝ විට මීට පෙර ශිලාලිපිවල දැකිය හැකි වූ ඒවා නොවේ. එසේම අක්ෂරයන්හි ද වෙනස්කම් පවතී. හල් කිරීම් ආදිය දක්වනුයේ ඉහලට

වමට නැමී ගිය රේඛාවන්ගෙන් නොවේ. ඒවා දක්වා ඇත්තේ බොහෝවිට තිරස් රේඛාවන්ගෙනි.

තිබවිටි

තිබවිටි යන්න පාලි භාෂාවෙන් තම්ඹවිටිටි යනු වේ. තම්ඹවිටි යන අදහස එයින් ලැබේ. නූතනයේ තම්මිට නමින් හඳුන්වනු ලබන ග්‍රාමයක් මේ ශිලාලිපිය හමුවූ කැලැපිටිමුල්ල ගමට කි.මී.එක හමාරක් තරම් දුරින් තිබේ. ඓතිහාසික තම්මිට විහාරය පිහිටියේ එහි ය. මෙකී තම්මිට විහාරයට කෝට්ටේ යුගයේ සිට පැහැදිලි ඉතිහාසයක් තිබේ. තිබවිටි යනු එකී තම්මිට විය හැකි ය.

කරිස

කරිස යනුවෙන් දක්වා ඇති වචනයෙන් අදහස් කරන ලද්දේ කරිසයක් ය. කරිස යන වදන ශිලාලේඛන වල යෙදී නැති අතර ඒ වෙනුවට යෙදී ඇත්තේ 'කිරි' යන වදන යි. එම වදන මඳ වෙනස්කම් සහිතව ශිලාලිපි රාශියක යෙදී තිබේ. කොණ්ඩවිටවන දෙවන ගිරි ලිපියේ එය කරිහි වශයෙන් යෙදී තිබේ. තවත් ශිලාලේඛන රාශියකම කරිහි, කරිකහි වශයෙන් මේ වදන යෙදී තිබේ. ටී.ඩබ්. ඊස් ඩේවිඩ්ස් ට අනුව කරිසයක ප්‍රමාණය අක්කර හතරකි⁴. එහෙත් මෙම ශිලාලිපියේ එය සංස්කෘත භාෂාවේ ස්වරූපයෙන් ම කරිස වශයෙන් යෙදී තිබේ.

ලජය

මෙහි යෙදී ඇති ලජය යන වදන වැදගත් වේ. ලජ යනු රජ යන වදනට සමාන වශයෙන් සිටී. රාජා ලාජා වීම ඉන්දීය අශෝක ශිලාලේඛනයන්හි කාලිංගය ද ඇතුළත් මධ්‍ය ඉන්දියානු ලේඛන සම්ප්‍රදායේ ස්වරූපයකි.⁵ ඒ අනුව ලජය යනු රජතුමාට අයත් යන අදහස ලැබේ.

මගුමහරතලි

මෙය පැහැදිලිව ම ගංගාවක හෝ ඔයකට අයත් වදනකි. එහි ඇති මගු යන්නෙන් මංගල යන අදහස ලැබේ. තව ද එය මගු මහරතලි වශයෙන් එක වචනයක් වීමට ද ඉඩ තිබේ. මෙහි අර්ථ දක්වා ඇත්තේ මගු යන්නට මංගල යන අදහස ඇතුව ය. මෙහි මූල බ්‍රාහ්මී යුගයේ කලාතුරකින් භාවිත සන්ධි විධිත් ද දර්ශනය වේ. සිංහල භාෂාවේ භාවිත ස්වර සන්ධියේ නිදර්ශනයන් භාෂාවේ ආරම්භක සමයේ සිටම ලැබේ. මෙහි මහරස + අලි යන්න මහරසලි වශයෙන් සන්ධි වී යෙදී ඇති බව පැහැදිලි වේ. මිහින්තලේ 37 වැනි ශිලාලේඛනයෙහි මීට සමාන නිදසුනක් වේ. එහි මහබිය යනුවෙන් යෙදී තිබේ. මහ + අබ් යන්න මහබ් වශයෙන් සන්ධි වී තිබේ. එම සන්ධි විධියම මහරස + අලි වශයෙන් මේ ශිලාලේඛනයෙහි යෙදී ඇති බව පැහැදිලි ය.⁶

මෙහි ප්‍රදේශයට අනුව මෙකී විභාරස්ථානය හා ශිලාලේඛනය ලැබුණු ස්ථානයට නුදුරින්ම ඇති ඔය වශයෙන් සැලකෙන්නේ "මා ඔය" යි. තව ද විභාරස්ථානයට අනුබද්ධව ම ගලාගෙන යනු ලබන මා ඔයේ අතු ගංගාවක් වන ඔය නම් කරනු ලබන්නේ "කුඩා ඔය" වශයෙනි. මෙයින් අදහස් කරන ලද්දේ මහ යන වදන ඇති බැවින් කුඩා ඔය විය නොහැකි අතර මා ඔය විය හැකි බව පැහැදිලි වේ. අලි හා අඩි යන වදන් තත්කාලීන අභිලේඛනයන්හි ඇල යන අදහසින් යෙදී ඇති බවට නිදසුන් වේ. පශ්චාත් බ්‍රාහ්මී ශිලාලේඛනයන් අතරට වැටෙන කෝන්කුඹුක්වැව ගිරි ලිපියේ එය යෙදී ඇත්තේ අල වශයෙනි⁷. තිස අල වශයෙන් එහි සඳහන් ය. එයින් තිස නැමති ඇල අදහස් කරන ලදී. මීට අමතරව ඇලට ම අඩි යන වදන ද භාවිතව පැවති බව නාවිචියාර්මලෙයි⁸ ශිලාලේඛනයෙහි එය අඩි වශයෙන් යෙදී තිබීමෙන් පැහැදිලි වේ.

දෙපති

බලි යනු බද්ද යි. වැව් හා අමුණු ආදියෙන් රජුට හෝ රාජ්‍යයට, එසේත් නොමැතිනම් ඒවා අයිතිකරුවන්ට හිමි වූ බදු වර්ග කිහිපයකි. හෝපක බද්ද, දිය බද්ද, මත්ස්‍ය බද්ද ආදිය ඒ අතර වේ. මෙහි යෙදී ඇති ආකාරයට එය දපති වශයෙන් දිස්වේ. 'ද' අක්ෂරයේ ඉහට යෙදූ තිරස් රේඛාව වමට වැඩියෙන් බර කොට ඇති බැවින් එය 'දෙපති' විය යුතු ය. එවිට එය බදු දෙකක් වශයෙන් ගනු ලබන 'දෙපති' යන වදන යි. දොපති යන වදන මේ යුගයට අයත් තවත්

ශිලාලේඛනයන්හි දිස්වේ. දුවේගල ගිරි ලිපියෙහි එය දොපති වශයෙන් යෙදී තිබේ.⁹ කෙසේ වෙතත් මෙයින් අදහස් කරන ලද්දේ කුමන බදු දෙක ද යන්න එයින් පැහැදිලි නොවේ. බලි යන අදහස මෙන් ම පති යන අදහස ද බදු යන අර්ථයෙහි වැටේ. කෙසේ වෙතත් බද්ද යන අදහස ඇතිව බලි යන වදන ශ්‍රී ලංකාවේ මේ යුගයට අයත් ශිලාලේඛනයන්හි යෙදී තිබේ. බක්කිඇල පුවරු ලිපි අතර පළමු ලිපියෙහි එය දක බලි¹⁰ වශයෙන් යෙදී තිබේ. එයින් අදහස් කරන ලද්දේ දිය බද්ද යි. එම ශිලා ලිපිය අයත් වන්නේ ලජක තිස නම් රජකෙනෙකුට ය. ඒ අනුව දෙපති වශයෙන් සඳහන් වූයේ බදු දෙකක් යන්න යි. ජල බද්ද හා මත්ස්‍ය බද්ද විය හැකි ය.

සගයකය

සගයකය යන්නෙන් අදහස් කරන ලද්දේ සාංඝික කොට යන අදහස යි. සංඝික යන වදනට මේ යුගයේ ශිලාලේඛනයන්හි සමාන වදන් හමු වේ. යාපහු ගිරි ලිපියෙහි ගහික වශයෙන් එය යෙදී තිබේ¹¹. ගහික යනු සාංඝික කරන ලදී යනු යි. සගයකය වශයෙන් මේ ශිලාලේඛනයෙහි යෙදී ඇති බැවින් මෙය පැහැදිලිව ම 'සාංඝික කර' යන අදහස ලැබේ.

ලවකල හා මවෙරගම

මෙකී සංඥා නාමයන් හඳුනා ගත හැකි නොවේ. තත්කාලීනව භාවිතයේ පැවති සංඥා නාමයන් විය හැකි ය.

පරිබ්ජ්ගි

මෙම ශිලාලිපියෙහි දක්වෙන 'පරිබ්ජ්ගි' යන වදන වෙසෙසින් අවධානයට පාත්‍ර විය යුත්තකි. පරිබ්ජ්ගි යනු පරිභෝජනය කරන්නේ හෝ පරිභෝජනය කරනු පිණිස යන අර්ථ ගනී. මෙහි වඩාත් සුදුසු අදහස වන්නේ පරිභෝජනය කරනු පිණිස යන අර්ථය යි. එහෙත් ශිලාලිපියෙහි ඇති ස්වරූපයට අනුව මෙම වචනයේ ජ් යන්න දිස්වන්නේ අ අක්ෂරය ආකාරයෙනි. එවිට පරිබ් අග්‍රි වශයෙන් සිටී. එහෙත් මෙහි පද යෙදී ඇති ආකාරයට එහි අදහසක් ගම්‍යමාන නොවේ. එබැවින් පැහැදිලි වන්නේ එය පරිබ්ජ්ගි වශයෙන් විය හැකි බව යි. ශිලාලේඛනයේ සමස්ත අර්ථය අනුව එය පරිබ්ජ්ගි වශයෙන් සකස් විය යුතු බව පෙනේ. පරිබ්ජ් යන වදන පරිභෝගය පිණිස යන අර්ථයෙන් වෙනත් ශිලාලේඛනයන්හි ද යෙදී තිබේ. මීට සමාන තේරුම ඇති වදන් කිහිපයක් ශිලාලේඛනයන්හි දිස් වේ. පරිබොක¹² වශයෙන් හේරත් හල්මිල්ලාව ගිරි ලිපියේ එය යෙදී තිබේ. පරිබෙගනි¹³ වශයෙන් පරිභෝගය පිණිස ලෙස එය හෙන්නන්තේගල ලෙන් ලිපියෙහි යෙදී තිබේ. පරිබුජන¹⁴ වශයෙන් එය රුවන්වැලි සැ දාගැබ් පුවරු ලිපියෙහි යෙදී තිබේ. පරිභුජතු වශයෙන් එය කොටලකිඹියාව¹⁵ ලෙන් ලිපියෙහි යෙදී තිබේ.

මොරගල්ල ගිරි ලිපියෙහි එය යෙදී ඇත්තේ පරිභෙගි¹⁶ වශයෙනි. එයින් අදහස් වන්නේ පරිභෝගය පිණිස යන්න යි.

පරිභොග¹⁷ වශයෙන් එය පසුකාලීනව ද යෙදී ඇති බව කොළඹ කෞතුකාගාරයේ තැන්පත් කර ඇති කැපී ගිය ශිලාලේඛනයකින් පෙනේ. මෙම ශිලාලිපියෙහි එය යෙදී ඇත්තේ 'පරිබ්ජ්ගි' වශයෙනි. පරිභෝගය පිණිස යන අර්ථය එයින් ලැබේ.

ලජ්නිස මහරජෙ

මෙම ශිලාලිපියෙහි ඉතා පැහැදිලිව ම ලජ්නිස මහරජෙ වශයෙන් සඳහනක් තිබේ. එය මෙම ලේඛනය හමු වූ ප්‍රදේශයටත්, ශ්‍රී ලාංකීය ඉතිහාසයටත් බෙහෙවින් වැදගත් වේ. ශිලාලේඛනය කුඩා පරාසයක සටහන් කරන ලද්දේ වුව ද මෙහි 'ලජ්නිස මහරජෙ' යන වදන් ඉතා පැහැදිලිව දිස් වේ. මෙතෙක් සොයා ගන්නා ලද ශිලාලේඛනයන්ගෙන් එකොළහකම ලජක රජ හෝ ලජක තිස යන වදන් සහිතව ලජක හෝ ලජක තිස නමින් රජ කෙනෙක් පිළිබඳව සඳහන් වේ. එහෙත් ඒවා අර්ථකථනය කළ මහාවාර්ය සෙනරත් පරණවිතානගේන් එකී ශිලාලේඛනයන් කිසිවක් ලජ්ජනිස්ස මහරජුට අයත් නොකර යි. රජගලින් හමු වූ ශිලාලේඛන දෙකකම මේ නම දිස්වෙන අතර ලජක රජහ අති සමහි¹⁸ වශයෙන් ඉන් එක් ශිලාලේඛනයක සඳහන් වේ. එහෙත් එම ලේඛනය පරිත්‍යාග කරන්නේ උපරාජ නාග යි. ඔහු කුටකණ්ණ ගාමිණී තිස්සගේ පුත්‍රයා ය¹⁹. එබැවින් මේ ලේඛනය හානික තිස්ස රජුගේ පුරෝගාමියා හෙවත් මහල්ලක නාග රජුට (ක්‍රි.ව.163-143) අයත් වේ.

එහි දෙවන ශිලාලේඛනය අයත් වන්නේ ද එම රජුටම ය. ලජක තිස රජුගේ පුතා වූ ද, ගාමිණී අභයගේ මුණුපුරා වූ ද, ගාමිණී අභය යන රජ කෙනෙකුට එම ශිලාලේඛනය අයත් වේ.²⁰

බක්කිඇල පුවරුවලින් හමුවූ ලේඛන පහක්ම ලජක තිස නම් රජ කෙනෙකුට අයත් වේ. ඒවා හි දෙවන පිය මහරජුගේ මුණුපුරා වූ ලජක තිස නම් රජකෙනෙකුට අයත් බව එම ලේඛනයන්හි සටහන්ව තිබේ.²¹ එහෙත් සෙනරත් පරණවිතාන මෙකී ශිලාලේඛනයන්හි ඇති පුරාණභාවය හා පුරාක්ෂරවිද්‍යාත්මකව ඇති පෞරාණිකත්වය සලකා අයත් කරනුයේ භාතික තිස රජුගේ කාලයට යි.²² ඒ අනුව පරණවිතාන මතය වන්නේ ලක්ෂ්‍යතිස යනු භාතික තිස රජුම (ක්‍රි.පූ.19 - ක්‍රි.ව.09) බව යි. එහි ඇති අනෙකුත් ශිලාලේඛනයන් ද එම රජුගේ ම කාලයට අයත් කළ හැකි ය. එහෙත් සෙනරත් පරණවිතානයන් අදහස් කළ පරිදි භාතික තිස රජුට මෙකී ලේඛනයන් සියල්ල අයත් කළහැකි බවක් ඉන් ගම්‍යමාන නොවේ.

දූවේගල ගිරි ලිපිය මහාවාරය පරණවිතානයන් අයත් කරනුයේ ලජ්ජතිස රජුගෙන් පසු කාලයට යි. එය ලජ්ජතිස රජුගේ ලේඛනයක් බව කීව ද එය ඊට පසු කලෙක ලේඛනගත කරන්නට හෙවත් ශිලාපාෂ්ඨයක සටහන් කරන්නට ඇති බව කිය යි.²³ කැලැපිටිමුල්ල ශිලාලිපියේ දිස්වෙන ලජ්ජතිස මහරජ වෙතත් රජකෙනෙකුගේ කිසිදු තොරතුරකින් තොරවම සටහන් වන්නකි. මෙම රජුගේ

පරම්පරාව පිළිබඳව ශිලාලේඛනයෙහි කිසිවක් සටහන් නොවේ. වංසකථාවන්ගේ තොරතුරුවලට අනුව ලජ්ජතිස නමින් මහරජකෙනෙක් හමුවේ. ඒ සද්ධාතිස මහ රජුගේ ජ්‍යෙෂ්ඨ පුත්‍රයා ය. මහාවංසයට අනුව සද්ධාතිස මහරජුගේ අභාවයෙන් පසු ජ්‍යෙෂ්ඨ පුත්‍රයා වශයෙන් ලජ්ජතිස කුමාරයාට රජකම හිමි වූයේ නැත. ඒ වෙනුවට ඇමති ගණයා හා භික්ෂු ගණයා ථූපාරාම විහාරයට රැස්වී කණිෂ්ඨ පුත් ථුල්ලත්ථන කුමරු රාජ්‍යයෙහි පිහිටුවී ය. එහෙත් ඒ එක් මසක් හා දින දහයක් වෙනුවෙනි. අනුරපුර පැමිණි ලජ්ජතිස කුමරු ථුල්ලත්ථන මරා රජකමට පත් විය.²⁴ එහෙත් සංඝයා වැඩිමහළු පිළිවෙළ නොදන්නවායැ යි චෝදනා කළ රජතෙමේ සංඝයාට කිසිදු ගරුසරුවක් නැතිව වර්ෂ තුනක් සිටි බව මහාවංසයෙහි වැඩිදුරටත් සඳහන් වේ.²⁵ පසුව රජු සංඝයා හා බුද්ධ සාසනය වෙනුවෙන් බොහෝ පින්දහම් කළ බව සටහන්ව තිබේ.²⁶

අපගේ පර්යේෂණයට අනුව කැලැපිටිමුල්ල ශිලාලේඛනයෙහි සඳහන් වන ලජ්ජතිස මහ රජෙ යනු පැහැදිලිව ම ලජ්ජතිස මහරජ කුමා ය. එකුමා සද්ධාතිස මහරජුගේ පුත්‍රයා ය. එබැවින් මේ ශිලාලේඛනය පැහැදිලිවම ක්‍රි.පූ.119-109 රාජ්‍ය වර්ෂයන්ට අයත් වේ. පරණවිතානයන් දක්වන ආකාරයේ මීට පෙර සටහන් කළ ලජක තිස රජුගේ ලේඛනයන් මෙන් මෙහි ලජක වශයෙන් ක යන්නක් සමග රජුගේ නාමය කිසි විටෙක සටහන් නොවේ. රජු ලජ්ජතිස වශයෙන් පෙනී සිටින මෙතෙක් ලැබී ඇති එකම ශිලාලේඛනය ද මෙය වේ. පුරාක්ෂර විද්‍යාත්මකව මේ

ලේඛනය එතරම් පැරණි කාලයකට අයත් වන්නේ ද යන්න පිළිබඳව මී ලඟට අවධානයට යොමු විය යුතු ය.

දැනට පිළිගෙන ඇති මතය වන්නේ අක්ෂරයන්ගේ හිසට කෙටි තිරස් ඉරි කැබැල්ලක් එකතු වූ අක්ෂරයන්ගේ තිරස් රේඛා පහළට දික්වී වමට නැමී ගිය ලක්ෂණයන් සහිත ශිලාලේඛනයන් ක්‍රිස්තු වර්ෂාරම්භයත් සමග ඇති වූ ලම්බකර්ණ රාජ පරම්පරාවෙන් පටන් ගන්නා නව රාජ්‍ය පරම්පරාවේ ආරම්භක සමයට අයත් වන බවයි. එබඳු විපර්යාශයන් අටක් පිළිබඳව නන්දසේන මුදියන්සේ කරුණු දක්වා තිබේ.²⁷ මේ පිළිබඳව අදහසක් පළමුවෙන්ම දක්වන ලද්දේ මහාචාර්ය පී.ඊ.ඊ. ප්‍රනාන්දු විසිනි. එතුමා ද ශීර්ෂ හයක් යටතේ කරුණු දක්වා තිබේ.²⁸ එහෙත් පුරාක්ෂර විද්‍යාත්මකව පර්යේෂණය කිරීමේදී එකී මතයන් ඒ ආකාරයෙන්ම පිළිගත හැකි බවක් ගම්‍යමාන නොවේ.

පරණවිතාන දක්වන අදහස්වලට අනුව ද බොහෝවිට ම ශ්‍රී ලාංකීය බ්‍රාහ්මී අක්ෂරයන්හි සංවර්ධන අවධියක් වශයෙන් ක්‍රිස්තු වර්ෂාරම්භයත් සමග ආරම්භ වන පශ්චාත් බ්‍රාහ්මී යුගය දක්විය හැකි ය. එතුමා විවිධ හේතු කාරණා දක්වමින් දූවේගල ගිරි ලිපිය ලජ්ජිතිස්ස මහරජුගේ කාලයට අයත් නොවන බවත්, එය පසුකාලීනව සටහන් කරන ලද්දක් විය හැකි බවටත් හේතු දක්වන්නේ ඉහත කී මතයේ පිහිටා ය.²⁹ එහෙත් කැලැපිටිමුල්ල ශිලා ලිපිය ලජ්ජිතිස්ස මහරජුගේ කාලයට අයත් නොකිරීමට හේතුවක් විද්‍යාමාන නොවේ. පුරාක්ෂර විද්‍යාත්මකව සිදුවූ විපර්යාශයන් ශ්‍රී ලාංකීය

වශයෙන් අක්ෂරයන් කාලයක් තිස්සේ භාවිත කිරීමෙන් ක්‍රමානුකූලව සිදුවූවක් බව අපගේ පර්යේෂණයන්ගෙන් සනාථ වේ³⁰. මූල බ්‍රාහ්මී ලිපි ගොන්නේ වුව ද අන්තර්ගත කරන ලද ඇතැම් ශිලාලේඛනයන්හි මෙකී ලක්ෂණයන් දිස්වීම මහාචාර්ය පරණවිතානගේ වුව ද ක්‍රිස්තු පූර්ව අවධියේ සිටම මෙකී විපර්යාශයන් පැවති බවට පිළිගැනීමක් වශයෙන් පෙන්වා දිය හැකි ය.

මෙම ශිලාලේඛනයෙහි මංගල සුවක වදනක් සිද්ධම් වශයෙන් හෝ සි වශයෙන් එහි කෙටි ආකාරයකින් හෝ නොදිස්වේ. එසේ ම අක්ෂරයන්ගේ සිරස් රේඛා මත කෙටි තිරස් රේඛාවක් ඇතිවීම මේ ශිලාලේඛනයෙහි ද දිස්වේ. එහෙත් එය එතරම් පැහැදිලිතාවයකින් නොවේ. අක්ෂරයන්ගේ තිරස් රේඛා පහළට වක්වී වමට නැමීයාමක් මෙහි නිරීක්ෂණය කළ හැකි නොවේ. තව ද 'ච' හා 'ව' යන අක්ෂරයන්ගේ කෝණාකාර කොටස් වක්‍රාකාරවීමක් මෙහි දැකිය හැකි ය. 'ම' යන්නෙහි මූල බ්‍රාහ්මී යුගයේ පැවති ස්වරූපය වෙනස්ව ගොස් කෝණාකාරවී ඇත. එහෙත් 'ජ' යන්නෙහි දර්ශනය වන්නේ මූල බ්‍රාහ්මී යුගයේ දිස්වූ ලක්ෂණයන් එලෙසම ආරක්ෂාව ඇති බවකි. අක්ෂරයන් සටහන් කර ඇත්තේ ඉතා කුඩා පරාශයක වන බැවින් පැහැදිලිවම මෙහි අක්ෂරයන්හි කුඩා බවක් දැකිය හැකි ය. බොහෝ අක්ෂරයන්හි සම්පූර්ණ ස්වරූපය ම සටහන් නොකරීමට එය ද හේතුවක් විය හැකි ය. කෙසේ වෙතත් මේ ලේඛනයේ අක්ෂරයන්හි ස්වභාවය අනුව පැහැදිලිව ම ක්‍රිස්තු වර්ෂාරම්භයට පෙර යුගයේ ලක්ෂණයන් බොහොමයක්

පවතින බව දැක්විය හැකි ය. එහෙත් ඒ තුළින් පී.ඊ.ඊ. ප්‍රානාන්දු හා නන්දසේන මුදියන්සේ වැනි මහාචාර්ය වරුන් දක්වන ලද අදහස් පිළිගැනීමක් මෙහිදී අපේක්ෂා නොකෙරේ. ඒ අනුව මේ ශිලා ලිපිය පැහැදිලිව ම ලජ්ජිනිස්ස රජුගේ රාජ්‍ය කාලයට අයත් වන බව නිගමනය කළ හැකි ය.

මෙම ශිලාලිපිය හමුවූ ප්‍රදේශයේ ගල් පර්වත මත සටහන් කළ මෙතරම් පැරණි ශිලාලේඛන දුලභ ය. තව ද දැනට පැහැදිලිව ම ලජ්ජිනිස්ස මහරජුගේ යැ යි නියම කළ හැකි ශිලාලේඛනය ද මෙය වෙයි. මීට පෙර දැක්වූ ලජ්ජිනිස්ස මහරජු වශයෙන් සටහන් වන ශිලාලේඛනයන් සියල්ලේම ලජ්ජිනිස්ස වශයෙන් ක යන්නක් සහිතව නාමය සටහන් කොට තිබේ. එහෙත් මෙහි සටහන්ව ඇත්තේ පැහැදිලිව ම ලජ්ජිනිස්ස වශයෙන් වීම අවධානයට ලක් කළ යුත්තකි. එයින් බොහෝවිටම පෙනී යන්නේ සැක සංකාවකින් තොරව ම ලජ්ජිනිස්ස මහරජුගේ නාමය මෙහි සටහන්ව ඇති බව යි.

සද්ධාතිස්ස මහරජුගෙන් පසු රජවූ ථුල්ලන්ඵන රජු රාජ්‍යත්වය උසුලන්නේ මාස 01 ක් හා දින 09 ක් පමණි. ඒ අනුව දුටුගැමුණු මහරජු විසින් එක්සේසත් කරන ලද ශ්‍රී ලංකාව සද්ධාතිස්ස මහරජුගෙන් අනතුරුව ද නොවෙනස්ව පැවති බවටත් එම රජුගේ බලපරාක්‍රමය නූතන බස්නාහිර පළාතේ ද හොඳින් ව්‍යාප්තව පැවති බවටත් මේ ශිලාලේඛනය අනුව සිතීමට අවකාශ සැලසේ. එබැවින් ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසයට ද මේ ශිලාලේඛනය නිසා ඇති වන්නේ

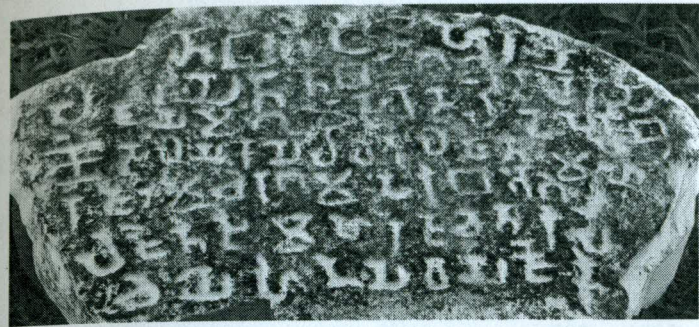
ඉමහත් ආලෝකය කි. ශිලාලේඛන ආශ්‍රයෙන් රජවරුන් හැඳින ගැනීමේ දී ද මේ ශිලාලේඛනය වැදගත් වේ. තව ද දූවේගල ශිරිලිපිය ආදී ලජ්ජිනිස්ස වශයෙන් සටහන් වන ශිලාලේඛනයන්ගේ ඓතිහාසිකත්වය නැවත විමර්ශනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් ද මේ ශිලාලේඛනය නිසා උත්පාදනය වේ. ඒ එකී ලේඛනය විවිධ හේතු දක්වමින් පසුකලෙකට අයත් කිරීමට සෙනරත් පරණවිතාන උත්සාහ කිරීම සාධාරණ නොවන බව මේ ශිලාලේඛනය නිසා ඒත්තු යන බැවිනි. මේ ශිලාලේඛනය ඒ වන විට හමුව තිබුනේ නම් දූවේගල ශිලා ලිපියේ සටහන් වන රජතුමා වෙනුවෙන් වන පරිණාවිතාන අර්ථකථනයන් බොහෝ විට වෙනස්වන්නට ඉඩ තිබිණි.

මෙම ශිලාලිපිය හමුවූ ඉඩමෙහි තවත් ගල් ඔරුවක් පැවති බවත් එය දැන් කොහි පවතින්නේදැ යි තමන් නොදන්නා බවත් මෙහි දැනට වාසය කරන්නන් මා සමග පැවසූ බැවින් යම් ආරාමයක් පැවතියේයැයි ද සිතිය හැකි ය. එහෙත් ඊට වඩා වැඩි යමක් පිළිබඳව පර්යේෂණය කළ නොහැක්කේ බෙහෙවින් ජනාකීර්ණ පරිසරයක් දිස්වන බැවිනි.

කෙසේ වෙතත් මෙම ශිලාලේඛනය ලජ්ජිනිස්ස මහරජුගේ බල පරාක්‍රමය කියවෙන ඓතිහාසික වශයෙන් නව ආලෝකයක් ලැබෙන ශිලාලේඛනයක් වශයෙන් හැඳින්විය හැකි ය.

පුරාතම විද්‍යාත්මක විමර්ශනයට ලක් කළ යුතු ඇතැම් අක්ෂරයන්ගේ හැඩ රූව			
	(ක) අක්ෂරයන්ගේ කෙටි තිරස් රේඛාව දිස්වීම, කෝණාකාර බව සහ මූලිකවම ඉවත්ව නැත.		(ජ) කෝණාකාර බව ඉක්ම නොගිය බවට සාධක ඇති 'ජ' කාරය.
	(ච) අක්ෂරයන්ගේ වමට නැමුණු ඉහළ අතු මඳක් කෝණාකාරවී ගොස් වමට නැමී ඇත.		(ඳ) කෝණාකාර බව ඉක්ම නොගිය දකාරය.
	(ක) සිරස් රේඛා සහිත		(ච) 'ව' යන්න හා 'ව'
	(උ) අක්ෂරයන්ගේ සිරස් රේඛා පහළට දික්වී ගොස් වමට නැමී යාමේ පශ්චාත් බ්‍රාහ්මී යුගයේ ලක්ෂණය දර්ශනය නොවේ.		(ච) යන්න වැනි අක්ෂරයන්හි කෝණාකාර ස්වරූපය ඉවත්ව ගොස් ඇති අතර වක්‍රාකාර ස්වරූපය දර්ශනය වේ.
	(ය) කෝණාකාර බව ඉක්ම		(හි) හල් කිරීම වල දී
	(ය) නොගිය යකාරය.		(නි) රේඛා ඉහළට එසවී ඇති නමුදු වමට නොනැමුණ බව ප්‍රාථමික ලක්ෂණයන් ප්‍රකට කර යි.

(මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ මේ ශිලාලේඛනයේ මූල බ්‍රාහ්මී අවදියේ ලක්ෂණයන් බොහොමයක් අවශේෂව පවතින බවයි).

(කැලැපිටිමුල්ල ශිලාලේඛනය).

ආන්තික සටහන්

1. මංගල අබේසිංහ මහතා, කැලැපිටිමුල්ල, හුණුමුල්ල ලිපිනය යි
2. සී.පී. කාරියප්පෙරුම මහතා, "අබය" හුණුමුල්ල නම් ලිපිනය යි.
3. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.II, part II, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 2001, p.261
4. Rhys Davids, T.W. On The Ancient Coins and Measures of Ceylon, Asian Educational Services, New Delhi, 1996, p.18
5. Radhagovinda, Basak; Asokan Inscriptions, Progressive Publishers, Calcutta, Introduction, 1959, p.XXX
6. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.I, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 1970, p.04
7. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.II, part II, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 2001, p.244
8. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.I, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 1970, p.30

9. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.II, part I, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 1983, p.23
10. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.II, part I, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 1983, p.18
11. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.II, part II, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 2001, p.287
12. *ibid*, p.197
13. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.I, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 1970, p.32
14. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.II, part I, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 1983 p. 87
15. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.I, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 1970, p.96
16. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.II, part II, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 2001, p.273
17. Paranavitana, S. Epigraphia Zeylanica Vol. IV, A Fragmentary Pillar Inscription in the Colombo Museum. Published for the Government of Ceylon by Humphrey Milford, Oxford University Press, London, p.249, (941)
18. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Vol.II, part I, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 1983, p.17
19. *ibid*,
20. *ibid*, p.16

21. *ibid*, p.18
22. *ibid*, p.17
23. *ibid*, p.22
24. මහාවංසය (සිංහල), හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල මාහිමි හා බටුවන්තුඩාව පඬිතුමා, (සංස්.), බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, නැදිමාල, දෙහිවල, 2004, පි.139
25. එම, පි.140
26. එම,
27. මුදියන්සේ නන්දසේන, සිංහල අකුරුවල ඉතිහාසය, කතෘ ප්‍රකාශන, 1965, පි.10
28. Fernando P.E.E, "Paleographical Development of the Braghmi script in Ceylon 3rd B.C. to 7th A.D.", University of Ceylon Review, Vol.VII, No.04, Colombo Apothecaries Co. Ltd, 1949, p. 294
29. Paranavitana S. Inscriptions of Ceylon, Vol.II, part I, Archaeological Survey Department of Sri Lanka, Colombo, 1983, p.22
30. විමලධන්ති හිමි, ගල්වැවේ. සිංහල අක්ෂර රූප කෙරහි බලපෑ දක්ෂිණ භාරතීය ආභාසය, අමුද්‍රිත නිබන්ධය, 2013, පි.161

